

PRÍSPEVKY – VÝZNAMNÝ ZDROJ FINANCOVANIA NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

Contributions – important financial resource of non-profit organizations

Alena Kordošová

Neziskové organizácie majú v zdravej demokratickej spoločnosti významné miesto. Jednou z hlavných podmienok existencie neziskových organizácií je aj zabezpečenie si viacerých zdrojov financovania. Medzi významné zdroje financovania sa zaraďujú dary, príspevky od iných subjektov, príjmy z podielu zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb, členské príspevky a verejné zbierky.

Poskytnutie príspevkov predstavuje dobrovoľnú transakciu, ktorou poskytovateľ bezplatne poskytuje prijímateľovi príspevok, pričom prijímateľ tento príspevok prijíma. Pre poskytovanie príspevkov (peňažných darov) je charakteristické, že prijímateľ sa nezaväzuje poskytnúť nijakú protihodnotu príspevku. V prípade, ak fyzická osoba alebo právnická osoba poskytla neziskovej organizácii príspevok na konkrétny účel, je oprávnená ho použiť na iný účel len s predchádzajúcim písomným súhlasom tej osoby, ktorá príspevok poskytla.

Z analýzy prijatých príspevkov v neziskových organizáciách v skúmaných rokoch 2008 – 2012 nám vyplýva, že najvyššia suma prijatých príspevkov bola v roku 2012, a to 159 447 363 €. Najvyššiu sumu darovaných finančných prostriedkov získali neziskové organizácie v rokoch 2009 – 2011 od súkromných osôb. Ich podiel predstavoval v jednotlivých rokoch v priemere 40 %. V rokoch 2008 a 2012 najvyššie príspevky darovali nefinančné korporácie, čo predstavovalo v priemere 35 %-ný podiel na všetkých darovaných prostriedkoch. Najnižšou sumou darovaných príspevkov sa podieľali vo všetkých skúmaných obdobiach finančné korporácie.

Prijaté príspevky v neziskových (nezárobkových) organizáciách

Tabuľka 1

Prijaté príspevky v tis. €	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Od nefinančných korporácií</i>	48 912	48 304	52 319	45 370	55 112
<i>Od finančných korporácií</i>	7 135	8 229	9 632	6 911	8 976
<i>Od súkromných osôb</i>	42 639	57 225	56 810	48 307	54 915
<i>Zo zahraničia</i>	35 380	20 596	22 765	33 988	40 444
<i>Spolu</i>	134 066	134 354	141 526	134 576	159 447

Zdroj: vlastné spracovanie podľa http://www.statistics.sk/pls/elisw/casovy_Rad.procDLG [cit.07072014]

Špecifickým druhom príspevkov sú príjmy z podielu zaplatenej dane z príjmov. Neziskové organizácie, ktoré sa môžu stať prijímateľmi podielu zaplatenej dane sú občianske združenia; nadácie; neinvestičné fondy; neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby; účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností; organizácie s medzinárodným prvkom; Slovenský Červený kríž; subjekty výskumu a vývoja a Fond rozvoja odborného vzdelávania a prípravy. Predmetom činnosti týchto neziskových organizácií musí byť ochrana a podpora zdravia, prevencia, liečba, resocializácia drogovovo závislých v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb; podpora a rozvoj telesnej kultúry; poskytovanie sociálnej pomoci; zachovanie kultúrnych hodnôt; podpora vzdelávania; ochrana ľudských práv; ochrana a tvorba životného prostredia, veda a výskum alebo organizovanie a sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti.

Ak skúmame počet prijímateľov podielu zaplatenej dane za posledných sedem rokov, môžeme konštatovať neustály nárast počtu neziskových organizácií, ktoré sú registrované ako prijímatelia zaplatenej dane. V súčasnosti v porovnaní s rokom 2008 došlo k zvýšeniu počtu neziskových organizácií ako prijímateľov podielu zaplatenej dane o 4 188 neziskových organizácií.

Počet prijímateľov podielu zaplatenej dane a výška poukázanej sumy **Tabuľka 2**

Rok	Počet prijímateľov	Výška poukázanej sumy v tisícoch €
2008	7 720	49 127
2009	9 098	55 102
2010	9 557	44 146
2011	10 017	41 972
2012	10 680	44 696
2013	11 197	46 708
2014	11 908	-

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <http://rozhodni.sk/prijimatel/databazy/> [cit.07072014]

Výška sumy poukázaná neziskovým organizáciám za posledných šesť rokov zaznamenáva kolísavý trend. Najvyššia poukázaná suma príslušnými daňovými úradmi na účty neziskových organizácií bola v roku 2009, a to cca 55 miliónov € a najnižšia poukázaná suma bola v roku 2011 cca 42 miliónov €. V ostatných rokoch dochádza k opätovnému zvyšovaniu poukázaného podielu zaplatenej dane. Na uvedený stav má vplyv nielen postupné zvyšovanie počtu neziskových organizácií registrovaných ako prijímateľov podielu zaplatenej dane, ale aj zmena v percente, ktoré mohli právnické osoby a fyzické osoby poukazovať neziskovým organizáciám. Kým v roku 2008 mohli fyzické osoby a právnické osoby, ktoré sú daňovníkmi poukázať 2 % zo zaplatenej dane z príjmov, od roku 2012 môžu právnické osoby poukázať 2 % dane z príjmov len v prípade, ak darujú finančné prostriedky neziskovým organizáciám minimálne vo výške 0,5 % zo zaplatenej dane. Ak neposkytnú finančné prostriedky, môžu poukázať podiel len vo výške 1,5 % zaplatenej dane. Od roku 2013 dochádza k možnosti poukázať vyššie percento podielu zaplatenej dane pre fyzické osoby. V súčasnosti sú fyzické osoby ako daňovníci oprávnení poukázať vymedzeným neziskovým organizáciám 2 % zo zaplatenej dane alebo 3 % v prípade, ak v príslušnom zdaňovacom období vykonávali dobrovoľnícku činnosť podľa osobitného predpisu počas najmenej 40 hodín v zdaňovacom období a predložia o tom písomné potvrdenie. Právnické osoby ako

daňovníci sú aj naďalej oprávnení poukázať podiel zaplatenej dane vo výške 2 % v prípade, ak darovali finančné prostriedky najmenej vo výške zodpovedajúcej 0,5 % zaplatenej dane nimi určeným prijímateľom alebo 1,5 %, ak neposkytli finančné prostriedky ako dar alebo ich poskytli v nižšej sume.

Medzi prijaté príspevky ďalej zaradujeme prijaté členské príspevky, ktoré sú základným zdrojom financovania predovšetkým pre občianske združenia a záujmové združenia právnických osôb, a prijaté príspevky z verejných zbierok. V súčasnosti verejné zbierky právne upravuje zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom verejnou zbierkou sa v súlade s týmto zákonom rozumie získavanie a zhromažďovanie dobrovoľných peňažných príspevkov právnickými osobami oprávnenými vykonávať zbierku od vopred neurčeného okruhu prispievateľov na vopred určený všeobecne prospešný účel alebo na individuálne určenú humanitárnu pomoc pre fyzické osoby. Organizácie, ktoré môžu vykonávať verejnú zbierku sú občianske združenia; nadácie; neinvestičné fondy; neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby; účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností; organizácie s medzinárodným prvkom; Slovenský Červený kríž; záujmové združenia právnických osôb a združenia obcí.

V podvojnóm účtovníctve neziskových organizácií sa prijaté príspevky účtujú v účtovej skupine 66 – *Prijaté príspevky* na príslušné účty v členení podľa jednotlivých druhov príspevkov. Na samostatných syntetických účtoch sa účtujú prijaté príspevky od organizačných zložiek; od iných organizácií; od fyzických osôb; prijaté členské príspevky; príspevky z podielu zaplatenej dane a prijaté príspevky z verejných zbierok. Základné informácie o prijatých príspevkoch vykazujú neziskové organizácie vo Výkaze ziskov a strát (Výkaz ziskov a strát Úč NUJ 2 – 01) osobitne za bežné účtovné obdobie v rámci hlavnej nezdaňovanej činnosti a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Informácie o týchto výnosoch, ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje uvádzané vo výkaze ziskov a strát obsahujú poznámky ako tretia súčasť účtovnej závierky. V poznámkach v článku *IV. Informácie, ktoré dopĺňajú a vysvetľujú údaje vo výkaze ziskov a strát* sa uvádzajú okrem iných informácií, opis a vyčíslenie hodnoty významných položiek prijatých darov a v tabuľkovej forme aj informácie o účele a výške použitia podielu zaplatenej dane.

V jednoduchom účtovníctve neziskových organizácií sa prijaté príspevky účtujú v peňažnom denníku v členení na príjmy z darov a príspevkov; z členských príspevkov;

z podielu zaplatenej dane a z verejných zbierok. Základné informácie o prijatých príspevkoch vykazujú neziskové organizácie vo Výkaze o príjmoch a výdavkoch (Úč NO 1 – 01) v rámci nezdaňovanej činnosti v členení zodpovedajúcom členeniu príjmov v peňažnom denníku.

Výsledky analýzy prijatých príspevkov neziskovými organizáciami v skúmanom období dokazujú, že tak prijaté príspevky v neziskových organizáciách ako aj prijatý podiel zaplatenej dane z príjmov majú opäť rastúcu tendenciu a predstavujú významnú časť finančných zdrojov neziskových organizácií. Napriek tomu sú tieto finančné zdroje nepostačujúce pre napĺňanie poslania neziskových organizácií a vývoj vo finančných zdrojoch v neziskových organizáciách za skúmané obdobie dokazuje, že v súčasnosti musia neziskové organizácie využívať na financovanie svojej činnosti alternatívne formy financovania.

Abstrakt

Neziskové organizácie majú v Slovenskej republike dlhú tradíciu a v zdravej demokratickej spoločnosti zastávajú významné miesto. Jednou z hlavných podmienok existencie neziskových organizácií je aj zabezpečenie si viacerých zdrojov financovania. Medzi významné zdroje financovania sa zaraďujú dary, príspevky, príjmy z podielu zaplatenej dane, členské príspevky a verejné zbierky. Rôznorodosť a vývoj vo finančných zdrojoch v neziskových organizáciách dokazuje, že v súčasnosti musia neziskové organizácie využívať na financovanie svojej činnosti alternatívne formy financovania.

Kľúčová slova: neziskové organizácie, zdroje financovania, príspevky, podiel zaplatenej dane, členské príspevky, verejné zbierky, účtovníctvo

Summary

Non-profit organizations have a long tradition in the Slovak Republic. They occupy an important position in a healthy democratic society. One of the primary existence conditions of the non-profit organizations are committed and diversified financial resources. The important financial resources are donations, contributions, income from the rate of income tax paid, membership fees and public fundraising. The diversity and evolution of financial resources owned by non-profit organizations demonstrates that currently non-profit organizations have to use alternative forms of financing of their activities.

Key words: non-profit organizations, financial resources, contributions, rate of income tax paid, membership contributions, public fundraising, accounting

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] KORDOŠOVÁ, A.: Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek. Bratislava : Ekonóm, 2008. 145 s. ISBN 978-80-225-2658-6.
- [2] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

- [3] Zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- [4] Opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- [5] Opatrenie MF SR č. MF/24975/2010-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní položiek účtovnej závierky, obsahovom vymedzení niektorých položiek a rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- [6] Opatrenie MF SR č. MF/17616/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto ukladania individuálnej účtovnej závierky a výročnej správy pre účtovné jednotky účtujúce v sústave podvojného účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účely podnikania.
- [7] <http://rozhodni.sk/>
- [8] <http://www.statistics.sk/>
- [9] <http://www.1snsc.sk/>

Kontakt

Alena Kordošová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 764, alena.kordosova@euba.sk